

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *N. J.*

Cím: *A nyolcvanéves Radó Antal*

Forrás: *Ujság*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Radó Antal

Idő

"1942"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

A nyolcvanéves Radó Antal

Budapest székesfőváros házi nyomdája 1941 — 9086

Junius huszonkilencedikén, Péter és Pál napján Radó Antal nyolcvanéves lesz. Töretlen fizikai erőben, munkára kész friss szellemmel ünnepli meg a napot, amelyet megérnie, könyvtárra menő írásai, versel, tanulmányai, értekezései, műfordításai után, az isteni kegy engedte meg. A születésnapra barátai, — mi tehetnék más írótól — megiratták munkásságának kitünő ismerőjével, a jeles író Rubinyi Mózesrel élete történetét. Az irodalmi társaságok nyilván megtalálják módját, hogy a számukra díszadó Radó Antalt fényesebben is ünnepehessék, bár úgy érezzük, hogy az életrajz kiadása több baráti megemlékezésnél, demonstratív állásfoglalás.

Radó Antal most nyolcvanéves, de legalább hatvanöt éve benne él a magyar irodalomban. Ez a hatvanöt év, a negyvenes évek ragyogó költőinek, íróinak és hőlcseletoinek, fellépése után, a magyar irodalom gyönyörűsége reneszansza, a magyar szellemiség igazi kifejlődése és eltérőhelyesedése. Kulturánk megalapozása és a nyugati műveltségbe való beolvadása szintén ebben a korszakban vált teljessé. S mind ebben, tulzás és szokványos hízlegés nélkül, oroszánrésze van Radó Antalnak.

Egy cikk keretében jóformán lehetetlen beszámolni erről az életről s rengeteg munkájáról, Rubinyi

Mózes kétíves füzete is inkább csak felsorolását tudja mindannak adni, amit Radó Antal alkotott és nem méltatását. De foglalkoznunk kell vele az adott lehetőségek között, mert Radó Antal eleven, ékes példázata annak, mit jelent, ha a tehetség, előlételektől mentesen, szabadon érvényesülhet.

Atyja, Roder Adolf, szivarkésztő munkásból önoztatás révén lett néptanító, előbb Rohoncon, majd Szombathelyen. Nem éri be a katedrával, hanem lapot is kiad és szerkeszt. Lapja, az Eisenburger Nachrichten, németnyelvű, de már a hatvanas években szükségesnek látja, hogy olvasóit magyarra tanítsa és ezért tárcsa helyett magyar nyelvekét közöl. 1879-ben Magyar Honpolgár címen adja ki magyar és német nyelvű lapját és ezen már fiát is szerepelteti. Mítredakteur Anton Roder. A fiu akkor tizennyolc éves, a szombathelyi premonstreieknél érettségizett, több hazafias költeményt írt és beiratkozott a budapesti egyetem hőlcselezeti fakultására. Tanárai közül a legnagyobb hatással vannak reá: Ponori Theurewk Emil, Greguss Ágost és Gyulai Pál. Ekkor már a klasszikus nyelveken és magyarul meg németül is ír és tanul olaszul, majd franciául és angolul. Nyelvtudása tökéletesítésére százforintos ösztöndíjjal Rómába utazik, de hamarosan elfogy a pénze, visszajön. Tanul

az egyetemen és ír Verhovay lapjában, a Függelenségben. Elvégzi tanulmányait és tanári kinevezést kap a mintagimnáziumba. Neve már közismert. Több írói társaságnak tagja. Estéknként ott van a Korona-kávéházban Reviczky, Rudnyánszky, Prém József és Gorodu Elek között, jár a Veneziába is Beöthy Zsolt asztalához, ahol együtt ülnek Riedl Frigyes, id. Szinnyi József, Alexander Bernát, Angyal Dávid, Beke Manó. Ezekben a társaságokban érlelődik meg az ötlet: az írók és hírlapírók számára klubot kell alapítani és megteremtik az Oithon írók és hírlapírók körét, amelynek első elnöke Rákosi Jenő, főtitkára Kenedi Géza, titkára Radó Antal.

Különböző lapokban írt eddig és tagja lett az országgyűlés gyorsírodájának (a háboru után főnöke). 1881-ben id. Szász Károly mutatja be a Kisfaludy-társaságban Tasso-fordítását. A következő évben jutalmat is kap. 1893-ban már tagnak jelölik, de Apponyi Alberttel szemben (két szavazattal) kisebbségben marad. 1895-ben Apponyi serénykedésére beválasztják a Társaságba, ahol Gyulai Pál köszöntötte az elnöki székből. Nagy munkát fejt ki a társaságban, ajánlatára alakítják meg a Shakespeare-bizottságot, amint az ő kezdeményezésére teremtik meg jóval később a Magyar Penklubot.

Munkásságának jórésze műfordításokra esik. Kiadta Latin költők, Görög költők kötetét, lefordított vagy huszonöt operaszöveget, köztük a Bohéméletet, Parasztbeccsületet, Bajazzókat, fordított drámákat, megtanult perzsául, hogy Firdussit átültethesse magyarra. Byron, Heine, Phadrus, Horátius, Schiller műveiből rengeteget fordított, Ariosto, Corneille, Perez Geldos egy-egy darabja, Shakespeare és Schiller több drámája az ő fordításában került a Nemzeti Színházban előadásra. Musset fordításaival pályadíjat nyert. Fordított angolból is és Babits előtt adott művészi fordítást Dante Poklából. Az ifjusági irodalomnak gyöngyeit De Amicis Sziv-jét, Colloidi Pinocchioját, az Ezeregy éjet, Don Quichotet, Robinson, A kis lordot, Sárka történetét ő ültette át magyarra. Nemzedékek nőttek fel és művelődtek fordításain.

Majd minden lapnál volt s végül megalapította a Magyar Könyvtárat és a Remekírók Képes Könyvtárat. Mindkettőnek irodalomtörténeti jelentősége van, kellően nem is méltatható részük a magyar és külföldi írók népszerűsítésében.

Mindez csak igen hézagos felsorolása munkásságának. Műfordítással szerezte Radó Antal kivételesen nagy népszerűségét, de igazi értéke

a saját költészete. Ebben mutatkozik meg a verselés mesteri kezelésén túl emberi értékeinek igazi nagyságában. Ember, aki a humánomot művészi módon juttatja kifejezésre. Ember, aki túl emberi gyarlóságokon, elfogultságokon, gyűlölködéseken és irigykedéseken, csak az örök jóságot, hűséget és szépséget énekl meg.

Küzdelmes ifjuság, munkás férfikor után jutott el Radó Antal a hőlcsek korába. Ereje friss és töretlen, ezért reméljük, hogy sokáig és sokszor élvezhetjük elméjének tündöklő megnyilatkozásait.

N. J.